

Türkiye Film Sektörü 2016 Özet Raporu

1990'lı yıllarda yükselişe geçen Türkiye sinema sektörü, 2000'li yıllarda hem en üretken, hem de ulusal ve uluslararası alanlarda en başarılı yıllarını yaşamaya başladı. 2014 yılında 108'i yerli olmak üzere toplam 357 film vizyon şansı bulurken, 2015 yılında bu sayı 136'sı yerli olmak üzere 402 idi. 2016 yılında ise 135'i yerli 356 film vizyon şansı buldu.

2015'te 136 yerli film 34.273.257 seyirciyi sinema salonlarına çekmişti. 2016'da ise vizyona giren 135 yerli filmi 31.102.760 kişi izledi. 2015 ile karşılaştırıldığında 2016'da vizyona giren yerli film sayısında büyük bir değişim olmazken, seyirci sayısında %9'luk bir düşüş yaşandı. 2016 yılında vizyona giren yerli filmlerin pazar payı yüzde 4 azalarak, %53 oldu. Bilet sayılarındaki bu düşüşte, 2016 yılının hem toplumsal, hem ekonomik, hem de siyasal açıdan çalkantılı bir yıl olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Diğer yandan, nüfusa oranla kesilen bilet sayısına bakıldığında Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre hâlâ geride olduğu görülmekte. Fakat, Türkiye 75 milyonluk nüfusuna göre halen küçük, dolayısıyla da büyümeye açık bir sinema pazarına sahip. Türkiye'nin büyümekte olan bir sinema sektörüne sahip olduğu düşünüldüğünde vizyona giren yerli filmlerin gişedeki ağırlığını sürdürmeleri de dikkat çekici.

Dağıtım

Türkiye'de film dağıtımına piyasa kuralları yön vermekte ve herhangi bir destek ya da kota uygulaması bulunmamaktadır. 2016 yılında Türkiye'de 16 dağıtım şirketi faaliyet gösterdi. Bunlar arasında Mars, UIP, WB, Pinema ve TME pazarın büyük kısmına hâkim beş dağıtım şirketi.

2013 Ekim ayı itibariyle Türkiye'de de sanal kopya bedeli (VPF) uygulaması başladı. Türkiye'de sektörün yapısı gereği VPF bedelini yapımcılar ödemektedir. Ancak şu anda uygulamaya dair üzerinde uzlaşmış bir modelden bahsetmek mümkün değil.

2016'da vizyona giren 356 film arasında yerli film *Dağ 2*, 3.588.959 izleyiciye ulaşarak yılın en fazla izlenen filmi oldu. Ayrıca 2016 yılında en fazla izlenen on filmin dokuzunun yerli filmler olması dikkat çekici. En fazla izlenen ilk dokuz yerli filmin izleyici sayısı toplam yerli film izleyicisinin %57'sini oluşturuyor. Bu tabloya bakınca, ister istemez Türkiye Sineması'nda üretim ve izleyici artışının birbirini besleyen süreçler olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye Sineması son yıllarda yeniden popüler, milyonları sinema salonlarına çeken yapımlar yapmayı başarsa da, ticari kulvarda yarışmayan filmler çok sınırlı bir seyirci kitlesine ulaşabiliyor.

Türkiye 1 Kasım 2013 tarihinde seyirciyle buluşma konusunda sıkıntı yaşayan filmler için bir alternatifle tanıştı. Başka Sinema, ulusal ve uluslararası platformlarda beğeni kazanan filmlerin, yepyeni bir seans yapısıyla sinemaseverlerin buluşması amacıyla

kurulan sürekli bir sinema salonu oluşumu. Başka Sinema, kurulduğundan bu yana yüzün üzerinde filmi izleyiciyle buluşturdu.

2005-2016 Türkiye Vizyon Göstergeleri								
Yıl	Toplam Seyirci	Toplam Film Sayısı	Türk filmi	Türk filmleri seyirci	Yüzde	Yabancı film	Yabancı filmlerin seyircisi	Yüzde
2016	58.287.316	356	135	31.102.760	53%	221	27.184.556	47%
2015	60.228.409	402	136	34.273.257	57%	266	25.955.152	43%
2014	61.248.838	357	108	35.781.569	58%	249	25.467.269	42%
2013	50.405.020	321	86	28.990.793	58%	235	21.414.227	42%
2012	43.935.763	281	61	20.487.442	47%	220	23.448.321	53%
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

Destek

2005 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği desteklerin ve yerli filmlerin artan seyirci sayısının da etkisiyle Türkiye'de yerli film üretiminde önemli bir artış sağlandı. 2002 yılında sadece 9 yerli film vizyona girmişken, 2016 yılında bu sayı 135'e ulaştı. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği destekler bir süredir yerli yapımlar için ulusal düzeyde var olan tek yapım destek mekanizması idi. Anadolu Kültür ve İstanbul Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali ortaklığıyla kurulan Yeni Film Fonu geçtiğimiz yıldan itibaren filmlere destek vermeye başladı.

Yerli yapımların desteklenmesi dışında, yabancı yapımların Türkiye'de çekilmesini desteklemek üzere 2009 yılında KDV kanununda bir değişiklik yapıldı. Böylece merkezi Türkiye dışında olan yapım şirketlerine Türkiye'deki yapım masraflarındaki KDV miktarının iade edilebilmesini sağlayacak hukuki altyapı oluşturulmuş oldu. En İyi Film

Oscar'ını kazanan *Argo* ve James Bond filmi *Skyfall*'un bir kısmı Türkiye'de çekilmişti. 2014'te vizyona giren, Russell Crowe'un ilk yönetmenlik denemesi *The Water Diviner*'ın önemli bir kısmı ise Çanakkale ve İstanbul'da çekildi. Ayrıca, yabancı filmlerin Türkiye'de çekilmesi için Sinema Genel Müdürlüğü teşvik projeleri hazırlıyor. Ayrıntılı bilgi için <http://www.sinema.gov.tr> adresi ziyaret edilebilir.

Türkiye'de sinema alanında örgütlenmiş on meslek birliği bulunmaktadır. Ancak meslek birlikleri ve sendikalar mevcut telif hakları yasasındaki eksiklikler yüzünden henüz Avrupa'daki ya da A.B.D'deki muadilleri kadar güçlü değiller. Yeni 5846 sayılı telif hakları yasasının yürürlüğe girmesiyle birlikte meslek birliklerinin de etkinliği artacak. Meslek birlikleri dışında sinemacılar arasındaki işbirliğini, iletişimi ve dayanışmayı artırıp farklı yapım ve dağıtım modellerinin geliştirilmesine destek olmayı hedefleyen genç yönetmenler ve yapımcıların 2010 yılında kurduğu Yeni Sinema Hareketi gibi oluşumlar da mevcut.

2016 yılında vizyona giren 135 filminden 27 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün verdiği film yapım, ilk film yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle;

2016 Yılında Vizyona Giren Türk Filmlerinin						
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı						
Sinema Genel Müdürlüğü'nden Aldığı Destekler						
	Filmin Adı	Destek Karar Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	Seyirci Sayısı
1	Dağ 2	2016	Film Yapım	450.000	04.11.2016	3.588.959
2	İftarlık Gazoz	2013	Film Yapım	624.033	29.01.2016	1.030.581
3	Somuncu Baba: Aşkın Sırrı	2015	Film Yapım	300.000	01.04.2016	163.088
4	Ankara Yazı: Veda Mektubu	2016	Yapım Sonrası	150.000	06.05.2016	88.915
5	Çok Uzak Fazla Yakın	2014	İlk Film Yapım	300.000	23.09.2016	81.644
6	Kalandar Soğuğu	2010	Film Yapım	300.000	16.09.2016	21.793
7	Babamın Kanatları	2015	İlk Film	300.000	02.12.2016	15.548

			Yapım			
8	Sevdam Gözlerinde Kaldı	2014	Film Yapım	400.000	02.12.2016	13.967
9	Kor	2014	Film Yapım	400.000	22.04.2016	12.849
10	Tereddüt	2014	Film Yapım	500.000	16.12.2016	11.105
11	Rüya	2014	Film Yapım	400.000	21.10.2016	9.364
12	Yitik Kuşlar	2013	Film Yapım	434.613	01.04.2016	8.483
13	Sol Şerit	2015	Film Yapım	750.000	25.03.2016	7.545
14	Rüzgârda Salınan Nilüfer	2013	Film Yapım	300.000	23.09.2016	6.516
15	Albüm	2014	İlk Film Yapım	300.000	04.11.2016	4.873
16	Mavi Bisiklet	2013	İlk Film Yapım	300.000	02.12.2016	4.126
17	Siyah Karga	2014	Film Yapım	350.000	23.12.2016	1.757
18	Kümes	2013	İlk Film Yapım	300.000	12.08.2016	1.329
19	Yemekteydik ve Karar Verdim	2015	İlk Film Yapım	300.000	15.04.2016	1.103
20	Defne'nin Bir Mevsimi	2015	İlk Film Yapım	300.000	21.10.2016	948
21	Rauf	2014	İlk Film Yapım	300.000	23.09.2016	788
22	Misafir	2014	Film Yapım	400.000	20.05.2016	754
23	Bana Git De	2014	Film Yapım	300.000	25.11.2016	753
24	Kasap Havası	2014	İlk Film Yapım	300.000	09.12.2016	675
25	Hasret Bitti	2015	Film Yapım	500.000	23.12.2016	-
26	Bir Şey Değilim	2014	İlk Film Yapım	300.000	18.11.2016	194

27	Kaçış	2014	İlk Film Yapım	300.000	23.11.2016	10
----	-------	------	-------------------	---------	------------	----

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Desteklenen Film Sayıları				
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası	Toplam
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41
2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58
2012	25	11	5	41
2013	15	7	0	22
2014	39	15	0	54
2015	35	14	0	49
2016	27	9	4	40

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Film Başına Verilen Ortalama Destek Miktarı			
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası
2005	158.929 TL	0	0
2006	183.400 TL	250.000 TL	30.000 TL

2007	273.958 TL	212.273 TL	48.677 TL
2008	231.250 TL	203.571 TL	30.000 TL
2009	279.688 TL	200.000 TL	57.000 TL
2010	352.000 TL	214.765 TL	60.000 TL
2011	252.173 TL	221.739 TL	72.500 TL
2012	328.000 TL	209.100 TL	68.000 TL
2013	388.909 TL	271.428 TL	0
2014	472.051 TL	286.666 TL	0
2015	517.143 TL	296.429 TL	0
2016	694.444 TL	466.666 TL	136.250 TL

Avrupa Ortak Yapımları

2016'da vizyona giren yerli filmlerden 6'sı ortak yapım olarak gerçekleştirildi: *Kalandar Soğuşu* (Mustafa Kara), *Kor* (Zeki Demirkubuz), *Rüzgârda Salınan Nilüfer* (Seren Yüce), *Albüm* (Mehmet Can Mertoğlu), *Defne'nin Bir Mevsimi* (Mehmet Öztürk), *Tereddüt* (Yeşim Ustaoglu) ortak yapımcıları bulunan filmlerdi.

Üretilen film sayısının artmasına rağmen ortak yapımların sayısında ciddi bir artış görülmemekte. Bunun başlıca sebepleri arasında ortak yapımlara yönelik bir destek mekanizmasının olmaması ve destek sisteminin yapımcılar üzerinden işletilmemesi nedeniyle uluslararası ortak yapımları yürütebilecek yapımcı portföyünün oluşmaması gelmektedir. Kültür Bakanlığı yapım desteği yönetmelik gereği sadece Türk yapımcıların ana yapımcı olduğu projelere açıktır. Bu da ortak yapımların artmasına yönelik bir engel oluşturmaktadır. Türkiye'nin halen aday üye statüsünde olduğu AB'nin görsel işitsel endüstrilere destek programı olan Creative Europe'un haricinde kalması da ortak yapımların sayısının artmamasında rol oynamaktadır.

Televizyon

1990 yılında televizyon alanında kamu tekelinin kalkması ve özel televizyonların açılması ile birlikte, TV dizileri ve reklam filmleri sinema sektörünün teknolojik altyapısını ve işgücünü zenginleştirmekte önemli bir role sahip oldu. Her ne kadar Türkiye'deki TV kanalları televizyon filmi yapımına girmese de, dizi üretimi geçtiğimiz yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Türkiye'de yapılan diziler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkan ülkelerinde satılmakta ve burada ilgiyle takip edilmektedir.

Rakamlarla 2016 Türkiye Film Sektörü

Ortalama bilet fiyatı	11,91 TL
Salon Sayısı	2356
Gösterime Giren Toplam Film	356
Gösterime Giren Yerli Film	135
Toplam İzleyici Sayısı	58.287.316
Türk Filmlerinin Toplam Gişe Hasılatı	350.833.282 TL
Toplam Gişe Hasılatı	691.696.424 TL
Yerli Filmlerin İzleyicisi	31.102.760
Yerli Filmlerin Payı	%53
ULUSLARARASI BAŞARILAR (2002-2016)	
2016: Albüm (Mehmet Can Mertoğlu), Cannes Film Festivali Eleştirmenlerin Haftası – Yenilikçilik Ödülü, Saraybosna Film Festivali – En İyi Film; Koca Dünya (Reha Erdem), Venedik Film Festivali Yeni Ufuklar – Jüri Özel Ödülü; Kalandar Soğuğu (Mustafa Kara), Asya Pasifik Film Ödülleri – En İyi Film; Rüzgârda Salınan Nilüfer (Seren Yüce), Montreal Film Festivali – En İyi Senaryo	
2015: Mustang (Deniz Gamze Ergüven), Yabancı Dilde En İyi Film Oscar adayı; Abluka (Emin Alper), Venedik Film Festivali – Jüri Özel Ödülü; Nefesim Kesilene Kadar (Emine Emel Balcı), Berlin Film Festivali – Forum; Kar Korsanları (Faruk Hacıhafızoğlu), Berlin Film Festivali – Generation Yarışma Film; Salı (Ziya Demirel), Cannes Film Festivali - Kısa Film Yarışma Film	
2014: Kış Uykusu (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali – Altın Palmiye; Mavi Dalga (Zeynep Dadak ve Merve Kayan), Berlin Film Festivali – Generation KPlus Yarışma Film; Sesime Gel (Hüseyin Karabey), Berlin Film Festivali- Generation 14plus Yarışma Film; Kumun Tadı (Melisa Önel), Berlin Film Festivali – Forum Bölümü; Kuzu (Kutluğ Ataman), Berlin Film Festivali- Panorama Bölümü; Ağrı ve Dağ (Hasan Serin), Berlin Film Festivali – Generation Kplus Kısa Film Yarışması; Sivas (Kaan Müjdeci), Venedik Film Festivali - Jüri Özel Ödülü; Annemin Şarkısı (Erol Mintaş), Saraybosna Film Festivali - En İyi Film ve En İyi Erkek Oyuncu	
2013: Zerre (Erdem Tepegöz), Moskova Film Festivali - En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu ödülleri	
2012: Tepenin Ardı (Emin Alper), Berlin Film Festivali - Caligari Ödülü, Asya Pasifik Film Ödülleri – En İyi Film; Kûf (Ali Aydın) Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü	
2011: Bir Zamanlar Anadolu'da (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü	
2011: Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Seyfi Teoman), Berlin Film Festivali - Yarışma Bölümü	
2010: Çoğunluk (Seren Yüce), Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü	

2010: Bal (Semih Kaplanođlu), Berlin Film Festivali - Altın Ayı Ödülü
2010: Pandora'nın Kutusu (Yeşim Ustaođlu), San Sebastian Film Festivali Altın İstridye - En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu Ödülleri
2009: Uzak İhtimal (Mahmut Fazıl Coşkun), Rotterdam Film Festivali - En İyi Film Ödülü
2008: Üç Maymun (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü
2008: Gitmek (Hüseyin Karabey), Tribeca Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü
2006: İklimler (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - FIPRESCI Ödülü
2002: Uzak (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü ve En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

Kaynaklar: Box Office Türkiye, Sinema Genel Müdürlüğü, Antrakt